

Дата: 07.02.2023р. Урок: Музичне мистецтво Клас: 6-А

Тема. Грайливе скерцо.

Мета. Ознайомити з особливостями жанру скерцо, його історією розвитку та характерними ознаками скерцо як жанру камерно-інструментальної музики, розглянути різницю між інструментальним і вокальним сучасним скерцо, ознайомити учнів зі спорідненими жанрами в образотворчому мистецтві.

Розвивати вміння учнів уважно слухати камерно-інструментальну музику та знаходити на слух характерні ознаки жанру скерцо, знаходити спільні та відмінні риси між оригіналом музичного шедевр та його обробкою, розвивати вміння висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння знаходити спільні риси між музичним та образотворчим мистецтвом.

Виховувати інтерес до слухання класичної камерно-інструментальної музики, творчості Й. Баха, виконання пісень українських композиторів.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань.

З яким музичним жанром ми ознайомилися на уроці?

Що означає слово «прелюдія»?

Що нового ми дізналися про творчість Й.С. Баха?

3. Мотивація до навчання. Повідомлення теми уроку.

4. Новий матеріал для засвоєння. Бесіда з учнями про відоме скерцо в творчості Й. Баха.

У музиці, як і в літературі, є різні за характером твори: ліричні, драматичні, епічні та комічні. Музичний образ, створений композитором, також може мати різний характер.

Серед безлічі інструментальних творів Й.С. Баха є і жартівливі — наприклад, скерцо з оркестрової сюїти №2. Воно звучить так актуально ніби композитор живе в наш час і знає, що сучасна молодь полюбить танцювати й жартувати. Твір, який прийшов до нас крізь віки

лунає з екранів телебачення, з мобільних телефонів, «живе» у фільмах та спектаклях. Послухайте скерцо і спробуйте з'ясувати, в чому секрет його популярності.

Музичне сприймання. Й.С. Бах. Скерцо («Жарт») з оркестрової сюїти №2 (для флейти та струнних інструментів)

<https://youtu.be/fheIkFVdOO4> . Сучасна обробка твору для вокального ансамблю <https://youtu.be/ahjqBgE8dgg> , у виконанні електрогітари <https://youtu.be/-ppqMwJ0DFI> .

Аналіз музичних творів.

1. Розкажіть про особливості прослуханих творів. Чи схожі вони?
2. Які засоби виразності було використано?
3. Охарактеризуйте образи творів.
4. Про що «розповіла» вам ця музика? Опишіть картини, які ви уявляєте під звуки цієї музики.

5. Які ще твори цього композитора ви пам'ятаєте?

6. Чим відрізняється вокальна обробка твору від його оригіналу?

Бесіда з учнями про історію розвитку жанру скерцо.

Історія жанру скерцо дуже давня. Спочатку, із XVI ст., скерцо входило до складу сюїт. Найвідомішим автором барокових сюїт можна вважати Й.С. Баха, який написав цикли англійських і французьких сюїт для клавіру, а також багато сюїт для віолончелі, скрипки та флейти.

Пізніше у творчості романтиків скерцо набуло форми невеликої інструментальної п'єси, а з початку XIX століття — зайняло місце в симфонії та сонаті, витіснивши звідти менует.

Музичний словничок

Скерцо (італ. scherzo — буквально «жарт») — частина симфонії, сонати, квартету чи самостійна музична п'єса у жвавому, стрімкому темпі, з гострохарактерними ритмічними і гармонічними зворотами, у тридольному розмірі.

У XVI—XVII ст. були поширені одноголосні та багатоголосні канцонети на тексти жартівливого, грайливого характеру. Прикладами стали

скерцо А. Брунеллі, Б. Маріні, К. Монтеверді. Однією з частин (переважно третьою) симфонічного циклу скерцо з'являється утворах Й. Гайдна і Л. ван Бетховена. Скерцо як самостійна музична п'єса постає у творчості композиторів-романтиків Й. Брамса, Ф. Шопена, Ф. Шуберта, а також П. Дюка, І. Стравінського, П. Чайковського.

Які ж характерні риси скерцо? Твори цього жанру демонструють різноманітні відтінки музичного гумору. Склалася ціла низка прийомів, здатна передавати такі задуми: жартівливі перегуки мотивів, які перекидаються з регістра в регістр або від одного інструмента до іншого, різного роду несподіванки тощо. До найвищих досягнень у цьому жанрі належать чотири скерцо Ф. Шопена. Згодом скерцо набуло мінорного забарвлення.

Виконання творчого завдання.

А чи може вокаліз — пісня без слів розповісти про жарт? Естрадна пісня «Tgololo» у виконанні відомого співака Едуарда Хіля через 44 роки після її запису стала хітом Інтернету. Так, на сторінці цієї пісні в найпопулярнішій соціальній мережі Facebook.com зареєстровано 15 тис. прихильників, а ролик подивились 2 млн. осіб.

Послухайте цей вокаліз. Яке враження він на вас справив?

Музичне сприймання. А. Островський. Вокаліз «Tgololo» у виконанні Едуарда Хіля <https://youtu.be/DII-zHFshMY> .

Фізкультхвилинка <https://youtu.be/VoI6k1qVt60> .

Розспівування. Посівка. Вправа для розвитку музичного слуху та голосу <https://www.youtube.com/watch?v=p4GRka2sgI> .

Розучування пісні. «Посміхайтесь» (слова А. Дмитрука, музика О. Осадчого) <https://youtu.be/isID9MN9zmk> .

Спробуйте заспівати пісню разом зі своїми друзями. Об'єднайтеся у декілька гуртів та придумайте назву для кожного з них. Виконайте по черзі по одному куплету пісні під фонограму.

Творче завдання.

Розгляньте ілюстрації сатиричного або жартівливого змісту — шарж,



карикатуру, малюнок.

Ці твори в образотворчому мистецтві мають різні назви:
гумористичний малюнок, шарж, карикатура.

Прослухайте скерцо Й.С. Баха ще раз і спробуйте відтворити на папері музичні образи, які навіяла вам музика.

5. Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Назва якого музичного жанру перекладається як «жарт»?
- Що ви знаєте про розвиток жанру скерцо в музиці?
- У чому особливість жанру скерцо?
- Розкажіть про свої враження від прослуханих на уроці музичних творів.

6. Домашнє завдання.

Послухайте музику жартівливого характеру. Складіть гумореску про шкільне життя або намалюйте дружній шарж на однокласників.